

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članske izvode po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Kako dela beograjska vlada?

Železničarjem grozi redukcija. — »Ni kredita.« — Kdo je kriv neznošenemu stanju SHS-železnic?

Radikalno-radičevska vlada pripravila nov proračun za leto 1927/28. Po tem proračunu misli odpustiti vlada 4000 železničarjev. Gospoda pravi, da mora »štediti« in da mora iti 4000 železničarskih družin na cesto, v bedo in lakoto. Po svoji stari navadi se gospodje izgovarjajo: Saj so nam zelo pri srcu železničarji in delavci, toda ni kreditov in mi jih ne moremo dalje zaposlovati.

Da pokažemo vsaj javnosti cinizem beograjske vlade, navajamo nekaj podatkov o gospodarstvu SHS-državnih železnic po srbskem meščanskem gospodarskem glasilu »Privredni pregled«. Ta pravi:

»Eksperti (izvedenci) so na račun reparacijske komisije pregledovali nemške železnice in ugotovili, da one predstavljajo vrednost 26 milijard zlatih mark, t. j. 338 milijard Din. Nemške železnice imajo 53.000 km dolgo progo. To se pravi, da je 1 km vreden 500.000 zlatih mark ali 1 in pol milijona Din.

Naše železnice imajo okrog 10.000 km proge. To je petkrat manj kakor nemške. Recimo, da velja 1 km naših železnic polovico manj kakor 1 km nemških. Po tem bi znašala vrednost 10.000 km naših železnic okrog 32 in pol milijard Din. Ali ker pripada od teh železnic 3000 km privatnim družbam, bomo odbili od te vsote tretjino in dobimo potem še vedno znesek 22 milijard Din. Če odbijemo še 10 odstotkov dobimo okroglo številko 20 milijard Din. To je približna vrednost naših železnic.

Kolik bi moral biti letni čisti dohodek naših železnic?

Pred vojno so imele nemške železnice 70 mark izdatkov na vsakih 100 mark dohodkov. Oni so rekli: »To je minimum, kar morejo nemške železnice dati!« — In dale so že prvo leto te 4 odstotke ali skupno 800 milijonov zlatih mark čistih dohodkov na bruto-dohodek 4000 zl. mark letno.

Čeprav so plače naših uslužbencev mnogo nižje kakor v Nemčiji — da ne govorimo o Angliji in Ameriki — niso dale niti prebite pare čistega dohodka naše železnice, katere se izrablja na neverjetno birokratski, razsipen in kriminalen način.

Naše železnice niso pokazale niti pet para dobička, čeprav smo dobili iz Nemčije ogromen material na račun reparacij (vojne odškodnine), torej brezplačno. Razen tega ne smemo pozabiti, da so dobivale in še dobivajo naše železnice dnevno par stotin vagonov premoža iz Madjarske in Bolgarije tudi brezplačno.

Ali v tem še ni vse zlo. Ne samo, da naše železnice niso dale niti prebite pare dohodkov, temveč so v velikem deficitu (zgubi).

Dosedaj so imele naše železnice 2.316 milijonov Din dohodkov, a iz-

datki so znašali 2544 in pol milijonov Din. Deficit znaša torej 228 in pol milijona Din.

Z drugimi besedami: Naše železnice so imele na vsakih 100 Din dohodkov 110 Din izdatkov!

Odkod se plača teh 10 Din?

Iz žepov

davkoplačevalcev, od davkov in taks!

Toda tudi to še ni vse. Slika je še bolj črna, ako pomislimo, da država eksploatira (izkorišča) 3000 km privatnih železnic, a da lastnikom ničesar ne plača. Računa pa se, da pripada tem privatnim družbam okrog 500 milijonov Din letno.

To pomeni, da so v preteklem letu naše železnice izdale nad 130 Din na vsakih 100 Din dohodkov!

Pa to še ni vse! Prepričani smo, da so železnice še več porabile. Tega se ne vidi zato, ker so one ostale dolžne.

Nato »Privredni pregled« v imenu gospodarskih krogov ogorčeno vzklika:

»Na 20 milijonov kapitala bi morale dati železnice 800 milijonov čistih dohodkov! Zakaj so bili bruto-dohodki tako majhni?

Zato, ker so vagoni zrjaveli in so se prazni vračali, zato, ker so železniške in potniške tarife prohibitivne itd. Železnice se upravljajo preveč monopolistično, birokratično in strankarsko. Imeti morajo najmanj 4 milijarde Din letno bruto-dohodkov in imele bi jih, ako bi bilo kaj pameti pri njenih upraviteljih in če bi bilo kaj več ljubezni do tega mrtvega kapitala na najvišjih mestih v državi.

Doklej bomo ostali mlačni?

Doklej bomo trpeli, da na 20.000 milijonov Din kapitala ne dobimo niti prebite pare, temveč da še doplačujemo 1 milijardo Din vsako leto? In to na železnice, ki ne plačajo niti pare davka in ki so proste vseh drugih državnih dajatev!

Besede »Privr. pregleda« so dovolj jasne:

Plače naših železničarjev so nižje kakor drugod.

Deficita na železnicah je kriva beograjska vladajoče gospoda, ki uganja z železnicami strankarske kupčije in korupcije. Cela javnost, ne samo železničarji, morajo bojevati boj

proti korupciji, birokratski vrhovni upravi železnic,

za zaposlitev vseh železničarjev pod boljšimi delovnimi pogoji, kakor so danes.

Na najvišjih mestih je treba iztrebiti gnilobo in železničarji bodo lahko ostali vsi v službi, pri boljših plačah in potniki se bodo vozili brez strahu, da jih čaka na vožnji smrt.

Vladajoča gospoda zasmehuje stanovanjske najemnike.

1. novembra t. l. bo potekel rok stanovanjskega zakona v Jugoslaviji. RR-vlada je med tem pripravila načrt novega stanovanjskega zakona, ki pomeni počasno odpravo stanovanjske zaščite v državi. Proti tej nakani so se vršili protestni shodi stanovanjskih najemnikov v Ljubljani, v Mariboru dva s poulično demonstracijo, v Celju, na Jesenicah, v Šoštanjju, v Zagrebu, Beogradu in drugod. Čeprav smo navajeni od beo-

grajskih vlad samo na slabo in na nič dobrega, je pač vsakdo pričakoval, da vsi ogorčeni protesti najemnikov ne bodo našli pri merodajnih faktorjih popolnoma gluha ušesa. Toda radikalno-radičevska vlada se ni ozirala na nobeno upravičeno zahtevo najemnikov, spravila je svoj stanovanjski zakon pred parlament in ga v enodnevni debati sprejela. Minister za »socialno« politiko Simonović se v svojem govoru ni niti zmenil za proteste stanovanjskih najemnikov, temveč je enostavno predlagal svoje skrpučalo v sprejetje. Noben meščanski poslanec in tudi »krščanski socialist« Gosar ni dvignil proti novemu zakonu takega protesta, kakor bi bilo to potrebno. Tega seveda ni storil radi tega, ker vse meščanske stranke od vladajočih radikalov in radičevcev do »opozicionalnih« klerikalcev drže s hišnimi posestniki. In tem strankam so pri zadnjih volitvah poverili zastopstvo svojih interesov stanovanjski najemniki. Ko je v sosadni avstrijski republikli hotela krščansko-socialna vlada odpraviti stanovanjsko zaščito, je preprečilo njen namen enotno organizirano delavstvo s pouličnimi demonstracijami in s svojim močnim poslanskim klubom v parlamentu. Naše delavstvo je pa ostalo radi svoje nezavednosti brez poslancev v beograjskem parlamentu, izvoljenem leta 1923.

Novi stanovanjski zakon ima sicer nekatere boljše določbe, kakor stari: po novem ne sme nihče imeti stanovanja z več kakor 4 sobami. Toda zato je pa zakon v celoti slabši. Stanovanjsko sodišče bo poslovalo namreč samo še do 1. maja 1927. leta. Določbe sodišča, ki do 1. maja ne bodo izvršene, izgube s tem dnem

svojo veljavnost. Po 1. maju bodo dobili hišni posestniki popolnoma proste roke. Člen 10. novega zakona pravi: Hišni lastniki, ki se s svojimi najemniki ne morejo pogoditi za višino najemnine od 1. novembra naprej, so dolžni, da jim odpovedo stanovanje v roku od 1. oktobra do 1. novembra 1927 potom pristojne policijske oblasti. Ako se najemnik, ki mu je na ta način odpovedano stanovanje, do 1. novembra ne izseli, izvrši deložacijo na zahtevo hišnega posestnika pristojna oblast. — Tak zakon stopi v veljavo 1. novembra 1926.

Stanovanjska zaščita se podaljša torej v omejenem obsegu še za pol leta, nato sledé odpovedi hišnih posestnikov, za odpovedmi pa deložacije v množicah.

Država ne mara graditi niti podpirati zgradbo delavskih in uradniških stanovanjskih hiš — istočasno pa odpoveduje najemnikom zaščito. Vlada, ki ne skrbi za svoje državljanje, ne zasluži več spoštovanja s strani državljanov. Tam, kjer preneha zakonska zaščita, so državljanji prisiljeni, da sami z vsemi sredstvi branijo svoje življenje in svoje pravice.

Vpliv mednarodne delavske organizacije na socialno politiko držav.

Tiste, ki nastopajo za nacionalno delavsko organizacijo in proti internacionalni, najlažje pobijemo s tem, ako jim pokažemo, koliko je že naša strokovna Internacionalna storila na polju mednarodne socialne zakonodaje.

Narastek povojne moči mednarodnega delavskega gibanja se je med drugim izrazil tudi v tem, da se je ustanovil mednarodni urad dela, ki ima v glavnem sledeče naloge: zbiranje in širjenje materiala o vseh predmetih socialne politike, pospeševanje mednarodne socialne zakonodaje potom rednih letnih konferenc, ki predlagajo v sprejetje razne socialne zakone vsem državam. Vse države, ki pripadajo Zvezi narodov, so dolžne, sprejeti in izvajati zakone (konvencije), ki jih sklene mednarodni urad dela.

Doslej se je vršilo osem internacionalnih konferenc, ki so sklenile 20 konvencij, obveznih za vse države, in 24 predlogov raznih socialnih določb. Vendar vse države niso še sprejele vseh teh mednarodnih konvencij. Anglija jih je sprejela 11, Francija in Nemčija po 5, Švedska 10, Italija 12, Avstrija, Češka, Finska po 8 itd. Jugoslavija je seveda na zadnjem mestu, ker v beograjskem par-

lamentu sedé sami meščanski poslanci.

Več držav je sprejelo zakone, ki so slični mednarodnim konvencijam. To velja zlasti za Avstrijo, Francijo, Belgijo in Japonsko. Jugoslavija je sprejela tak podoben zakon za zaščito delavk-mater in mladoletnih. Toda ta zakon se v praksi ne izvaja.

Najvažnejšo mednarodno konvencijo o osemurnem delovnem času so sprejele sledeče države: Bolgarija (pod vladno Stambolijskega), Čile, Grčija, Indija, Italija, Letška, Avstrija, Rumunija, Čehoslovaška in Belgija. Druge države še niso sprejele te konvencije. Iz tega se vidi, da se mednarodni kapitalizem zelo upira uvedbi popolnega 8-urnika.

Mednarodni vpliv delavskega gibanja je vsekakor velik. Mednarodni urad dela si mnogo prizadeva, da se zboljša svetovna socialna zakonodaja. Ta prizadevanja pa obrodé uspehe tam, kjer je močno delavsko gibanje. Zato se mi ne smemo zanašati na druge, ne smemo pričakovati milosti od zunaj, temveč urediti moramo svoje lastne organizacije in s svojo lastno močjo ter s podporo mednarodnega proletariata prisiliti domačo buržuazijo in vladu, da se mednarodno priborjena socialna zaščita izvaja tudi pri nas.

Socialno zavarovanje rudarjev.

(Pred državno konferenco v Beogradu.)

(Konec.)

Toda v danem slučaju je pa povišanje rednega prispevka za pokritje manjkajočih kritnih kapitalov večje, kot redni prispevek, ki znaša 20 odstotkov od kategorijske plače¹⁾,

¹⁾ Kategorijska plača, katere se tukaj omenja je plača navedena v »Pravilniku« za posamezno kategorijo, pomnožena s številom članov, uvrščenih v dotično kategorijo. Nikakor pa ni to resnična plača, katero rudarji prejema, ker so slučajni, da član zasluži več ali pa tudi manj od one kategorijske plače, v katero kategorijo je uvrščen. Kategorijska plača je tedaj le računski temelj, odrejen po »Pravilniku«, od katerega se mora računati višina prispevka. Po uvrstitvi članov v kategorije in po številnem stanju članov na dan 31. decembra 1924, znaša ta kategorijska plača 162 milijonov

kar pomeni, da bi bil skupni prispevek 38 odstotkov.

Isto tako je v drugem slučaju, v petintridesetletnem zavarovanju pokazal rezultat potrebo, da obstoji rezervni kapital v znesku 367 milijonov dinarjev, kar zahteva, da se redni prispevki od 13 odstotkov za to zavarovanje zviša za 15 odstotkov ali skupni prispevek 28 odstotkov.

Ker prva dva računa nista doprinesla zaželjenega rezultata, napravljen je poskus na ta način, da se računajo do 31. decembra 1927 vse pri-

dinarjev. Vsi odstotki, ki so bili preje, sedaj ali pozneje navedeni, nanašajo se na to številko.

dobljene pravice po starih štatutih in sicer v zlatu, a od 1. januarja 1925 začne teči zavarovanje po novem »Pravilniku«. Ker pa »Pravilnik« v prvih petih letih ne daje nikake pokojnine, temveč vrača vplačane prispevke in šele po 5. letih daje 20 odstotno pravico na pokojnino, bi vsi oni člani ki postanejo v teh petih letih invalidi, dobili le stare pokojnine v razmerju za 1 zlato krono 44 današnjih dinarjev. Pa tudi za to zavarovanje je potreben rezervni kapital v znesku od 234 milijonov dinarjev.

Še en poskus je bil napravljen in sicer na ta način, da se po »Pravilniku« pridobljene pravice črtajo na polovico, in za bodoče veljajo predpisi »Pravilnika«. Toda ta poskus tudi ni prinesel zaželenega povoljnega rezultata, ker rezultat je sličen, kakor v tretjem slučaju.

Ker so vsi poskusi pokazali velike težave, kako da naj se rudarsko pokojninsko zavarovanje najpravičnejše in najpravičnejše preosnovi, pridemo do razmišljanja, kje leže vzroki vsem tem težavam! Ako pogledamo pokojninsko zavarovanje nameščencev vidimo, da se ono ne nahaja danes v tako težkem položaju, kot rudarsko pokojninsko zavarovanje. Nočem se spuščati v podobne vzroke, ampak glavno, kar je pripomoglo pokojninskemu zavarovanju nameščencev je to, da je vedno več ali manj bila pravočasno dvignjena višina pokojninske osnove, in na ta način je istočasno z manjšo vrednost dinarja bila vplačevana tudi večja premija (prispevek). Rudarsko zavarovanje nasprotno pa, ni imelo nobenega pravega zagovornika in ves čas od ustanovitve naše kraljevine se je kljub vsej zmanjšani denarne vrednosti vplačevalo malenkostne prispevke, ki bi sicer v predvojnih vrednostih popolnoma zadostovali. Temu v dokaz naj služi sledeči kratak račun:

Glavna Bratovska Skladnica za Slovenijo je izkazala koncem 1. 1924 pravega premoženja Din 1,682.000.—. Toda njeno premoženje je večje, kajti en del tega leži še danes v vojnem posojilu in starih vrednostih papirjih, kateri pa žalibog pri nas nimajo še nikake vrednosti, čeravno jih hočemo v danem slučaju smatrati kot popolne vrednosti, ker to premoženje je bilo zbrano iz starih vplačanih prispevkov. Na ta način povečano premoženje pa znaša Din 4,081.045. Ker smo pa pri dajatvah vzeli 1 bivšo zlato krono v protivrednosti za 44 današnjih dinarjev, popolnoma naravno je, da moramo tudi fond pomnožiti z isto številko in dobimo, da je sicer potreben kapital tukaj; ker pa še manjka do popolne višine po tretjem načinu izračunanja fonda, so pa manjkajoče obresti, in oni večni primanjkljaji starih bratovskih skladnic. Iz tega se jasno vidi, da je na eni strani glavna težava to, da so fondi, ki so po starih predpisih bili zbrani, popolnoma izgubili svojo vrednost, čemur je kriva gospodarska kriza naše države. Nastane edino vprašanje, ako sme kulturna država dopustiti, da taki fondi, zbrani v človekoljubne namene, propadajo, ali, da se jih bodisi na en ali drugi način obdrži na potrebni višini veljave? Ker se pa od strani države predvidno ne more pričakovati podpore, pride za njo v prvi vrsti rudarska industrija na njeno mesto, da odstrani vse zapreke, da pridejo invalidi, starci, vdove in sirote do svojih pridobljenih pravic.

Drugi vzrok težkega položaja rudarskega zavarovanja je pa »Pravilnik« sam. Omenjeno je že, da so predpisi tega »Pravilnika« brez velikanskih žrtv neizvedljivi in to v glavnem vsled kratke službene dobe, ki jo predpisuje. Rezultati o tridesetletnem in petintridesetletnem zavarovanju zahtevajo visoke prispevke in to zahtevo, da se službena doba mora podaljšati na štirideset let, in da starostna renta nastopi šele ob dovršenem 65. letu. Ob tej priliki bodi omenjeno, da sta samo dve evropski državi, ki dajeta v socialnem zavarovanju starostno rento z 65. letom, vse druge šele z 70. letom, kljub temu, da je v vseh državah, kjer je vpeljano socialno zavarovanje, postavljena v redni proračun izdatna postojanka kot dr-

IZŠEL JE

DELAVSKI ŽEPNI KOLEDAR 1927!

Naročite ga takoj po dopisnici pri Strokovni komisiji v Ljubljani ali pri svoji organizaciji! **Cena Izvodu Din 12.—.**

žavna pripomoč nosilec socialnega zavarovanja, oziroma, da plačuje država sama velik del potrebnega prispevka. Pri nas to za sedaj zastoj pričakujemo, navezani so zavarovanci in rudarska podjetja samo na sebe in ako z skromnimi sredstvi gradimo zavarovanje, izgraditi se ga mora skromno, ampak solidno. Zavarovanje bode šele takrat pravo zavarovanje, ako daje popolno jamstvo, da dobi zavarovane ob nastopu zavarovanega slučaja obljubljene dajatve do konca dni svojega življenja.

Pogledamo li na kratko nazaj vidimo, da so za pravilno uvedbo pokojninskega zavarovanja rudarjev potrebne brezpogojno žrtve; žrtve na strani rudarske industrije in žrtve na strani zavarovancev. Rudarska industrija si mora biti svesta dejstva, da je od leta 1919 prispevala le malenkostne del v to zavarovanje, in da ni storila svoje prave dolžnosti napram svojim delavcem, kojih telesne sile izkorišča. Zavarovanci sami pa morajo priti do prepričanja, da se za malenkostne prispevke lahko zahteva le malenkostne dajatve. Podaljšanje službene dobe na 40 let ni nikako prikrajševanje zavarovancev, nasprotno, to je večje jamstvo za njihove pridobljene pravice. O prikrajševanju lahko še manj govorimo, ako primerjamo dajatve splošnega zakona o zavarovanju delavcev. — One delavce, ki delajo na preosnovi rudarskega zavarovanja pa ponovno svarim, da naj odločno odstopijo s stališča uvedbe sistema naknadnega kritja, ako nočejo prevzeti odgovornosti sploh za obstoj rudarskega zavarovanja.

H temu bodi mi dovoljeno, da v prilog rudarskega zavarovanja omenim par besedi z ozirom na način, kako se ustvarjajo socialno zavarovalni zakoni pri nas in drugod. Za vzgled vzamem samo Čehoslovaško Republiko. Takoj po ustanovitvi samostojne države, je bil ustanovljen takozvani »Socijalni Institut«, kojega glavna naloga je, da je v vseh glavnih vprašanjih socialnega življenja naroda pomočnik in svetovalec Ministrstvu Socialne Politike. V njem so zastopane vse panoge znanosti po svojih najboljših močeh, ki odločujejo in ustvarjajo socialne zakone že v naprej in ne šele v nazaj, kakor se je to zgodilo pri nas že v marsikaterem slučaju. Mislim, da tudi našemu »Pravilniku« niso botrovali ljudje iz teh vrst, ker sicer ne bi bil porojen z takimi napakami. Trditev, da takih ljudi pri nas nimamo, je napačna; potrebno jih je

najti in pritegniti k delu, vsakega pa, ki si hoče iz takih vprašanj, kot je socialno zavarovanje kovati politični kapital, je potrebno napraviti neškodljivega.

Računajoč pa z našimi razmerami ni še najtežje naknadno popravljati napake »Pravilnika«, le tu se mora iti po pravilni poti. Resnica, Slovenija je pokazala največ resnično dobre volje in zanimanja za rešitev zavarovanja, toda moram izraziti svoj dvom, ako bodo uspehi temu stremljenju odgovarjali, kajti morebitni uspehi Slovenije se bodo gotovo razbili ob težnjah drugih pokrajin, kjer vladajo popolnoma druge razmere v rudarski industriji. Zato so pa tudi zahtevi drugih pokrajin v državi po preureditvi zavarovanja gotovo ne bodo odgovarjali potrebam Slovenije. Vsaka pokrajina postavlja svoje zahteve, ali v ministrstvo gozdov in rudnikov ni človeka, ki bi zbral te niti in znal najti srednjo pot vsem težnjam. Jasno se kaže potreba po centralnem vodstvu rudarskega zavarovanja pri avtonomnih Bratovskih Skladnicah, toda to vodstvo bi moralo biti duša in gonilo pero, ne pa coklja v razvoju zavarovanja. Ako nimamo svojih lastnih skušenj, moramo si pomagati s tujimi, vzeti moramo tuje zavarovanje za vzgled, toda paziti se mora pri predpisovanju kaj se predpisuje, kajti ravno zadnje skušnje nas uče, da se mora tudi to razumeti, kar se predpisuje

Stremljenje Slovenije, da se vprašanje rudarskega zavarovanja po novem »Pravilniku« popolnoma razčisti, je doseglo svoj namen, ali tega stremljenja druge pokrajine niso pokazale, vsled česar se to kratko poročilo nanaša samo na stanje zavarovanja v slovenski rudarski industriji. Vse druge pokrajine, v kolikor mi je do sedaj znano, niso šle po poti Slovenije in vsako malouvaževanje te stroke je najresnejše obsodbe vredno. Trditev, da v drugih pokrajinah ne obstoji poklicno rudarstvo, kar daje povod za površno izvajanje zavarovanja, ne drži, in to se imenuje ribarenje v kalni vodi. Ako so člani Bratovske Skladnice nepoklicni rudarji, bodo zavarovani kot nepoklicni rudarji, toda ne po istih predpisih, kakor poklicni; tudi za njih se najde način zavarovanja, ki bode odgovarjal naravi njihovega dela. — Kakor rečeno, da se mi ni posrečilo po drugih Bratovskih skladnicah zbuditi zanimanja v tej meri kot v Sloveniji, zato pa tudi vsi podatki o drugih pokrajinah popolnoma odpa-dejo.

V. K.

Brezposelnost in posredovalnice za delo in službe.

Na podlagi zakona o zaščiti delavcev (§§ 70 do 107a) so se pred leti v večjih krajih naše države ustanovile državne borze dela (posredovalnice za delo in službe), katerih namen je ne samo posredovati brezposelnim delo, oziroma službo, pač pa tudi skrbeti za njih podpiranje v denarju, hrani, prenočišču ali na drug način, seveda »v mejah proračunske možnosti,« kakor pravi zakon sam. Poleg tega imajo borze dela nalogo skrbeti za pravilno ureditev delovnega trga, sodelovati na zahtevo pri sklepanju delovnih pogodb itd.

Kljub temu, da delavci in nameščenci sami prispevajo potom bolniškega zavarovanja za vzdrževanje borz dela, se je večino državnih borz dela odpravilo. V Sloveniji n. pr. je ostala državna borza dela samo v Ljubljani, dočim so se one v Mariboru, Murski Soboti, Celju in Ptuj ukinile. Kakor znano je Delavska zbornica prevzela vzdrževanje maribor-

ske in pozneje tudi celjske borze dela, s subvencijo obeh občin, tako, da je glede števila teh ustanov v Sloveniji ostalo stanje pred 1. aprilom letos, ko se je borzi dela v Mariboru in M. Soboti kot državni ustanovi reduciralo. Celjska in ptujška sta namreč prenehali poslovati že pred par leti.

Poleg navedenih borz dela obstajajo še posredovalnice, ki jih ustanavljajo razne javne korporacije, podporne in dobrodne družbe ali razredne organizacije, ki jih navaja § 106. zak. o zaščiti delavcev in ki imajo na podlagi tega paragrafa pravico poslovati poleg državnih borz dela. Nadalje obstajajo še privatne (profesionalne) posredovalnice, ki so, vsaj deloma, v nasprotju z določili § 105. zak. o zaščiti delavcev.

Dočim poslujejo državne borze dela, nadalje one, ki jih sedaj vzdržuje Delavska zbornica ter posredovalnice raznih društev in organizacij predvi-

denih v § 106. zak. o zaščiti delavcev, brezplačno, oziroma pri slednjih z malo pristojbino za manipulacijske stroške, morajo brezposelni, ki iščejo delo oziroma službo potom privatnih posredovalnic, plačevati visoke pristojbine, ki mnogokrat ne odgovarjajo plačilni zmožnosti brezposelnih. Ker morajo gotovo tudi delo- oziroma službodajalci plačati pristojbino, je jasno, da je privat. obrtno posredovanje dela in služb dobičkanosen posel. Zato vidimo, da število privatnih posredovalnic raste kljub predpisom § 105. gorinavedenega zakona, ki določa omejitvev privatnih (profesionalnih) posredovalnic. Ali se te posredovalnice držijo naredb ministrstva za socialno politiko je drugo vprašanje in spada v kompetenco obrtnih oblasti, ki izdajajo dovoljenja in jih nadzirajo v smislu že davno zastarelega obrtnega reda.

Vprašanje je, ali je v interesu brezposelnih katerega koli poklica, da se poslužujejo privatnih posredovalnic. Razume se, da se brezposelni, ki so v 90tih od sto slučajev od razmer prisiljeni živeti v bedi in pomanjkanju, poslužijo vseh dovoljenih sredstev, da pridejo do zaslužka. Znani so mi slučajji, da so se morali brezposelni zadolžiti, ako so hoteli dobiti službo, ker privatne posredovalnice po navadi zahtevajo plačilo pristojbine predno nakažejo dotičnemu službo.

Privatnih posredovalnic se največ poslužujejo trgovski in drugi zasebni nameščenci, gostilniško in kavarniško osebje ter gospodinjsko osebje, ki služi pri zasebnikih. Tudi službodajalci teh poklicev iščejo to osebje največ potom teh posredovalnic, v kolikor ga ne dobijo pri posredovalnici dotične strokovne organizacije. Javnih posredovalnic se eni in drugi poslužujejo le v manjši meri, kar se pozna že iz statističnih podatkov borz dela.

Jasno je, da se poslovanje privatnih posredovalnic neha z nakazilom dela ali službe in z inkasiranjem pristojbin. Za nadaljno usodo onega, ki so ga namestili, se prav nič ne brigajo, ker tega od njih nihče ne zahteva. In ako se poleg materijelne strani upošteva še moralno, se mora priti do zaključka, da so javne posredovalnice ustanovljene zato, da se jih brezposelni vseh poklicev in polni meri poslužujejo in da je navsezadnje tudi v interesu delo- in službodajalcev, da iščejo potrebne delovne moči predvsem potom javnih posredovalnic.

Na glavni skupščini Delav. zbornice, ki se je vršila dne 22. avgusta je bil stavljen predlog, naj se zahteva odpravo zasebnih posredovalnic. Predlog je vsekakor umesten in ga bo treba v interesu delavcev in nameščencev čimprej izvesti, posebno z ozirom na to, da so v teku priprave za izvedbo novega obrtnega zakona, pri katerem naj Delavska zbornica in strokovna zastopništva delavcev in nameščencev zahtevajo, da se popolnoma izloči podeljevanje koncesij za privatne posredovalnice, ali vsaj, da se tozadevna določila spremenijo in spravijo v sklad z določili § 105. zakona o zaščiti delavcev ter razširijo tudi na poljedelske delavce in na gospodinjsko osebje.

Za boljši razvoj in uspešnejše poslovanje javnih posredovalnic pa je potreben čim ožji stik in medsebojno sodelovanje med temi in posredovalnicami, ki jih ustanavljajo strokovne organizacije, razna društva in korporacije ter delodajalskimi strokovnimi organizacijami. Ako se tako sodelovanje polagoma izvede in sistematično vrši, bo to ne samo v korist delavstva in nameščencev, pač pa tudi v korist našega splošnega gospodarskega razvoja. Razvoj in učinkovito udeleževanje takih institucij v drugih državah nam kaže, da je nujno potrebno to polje tudi pri nas temeljiteje obdelovati!

Tvoja organizacija Te kliče!

Internacionala pričakuje Tvoje sodelovanja!

Sodeluj z nami! Delaj za Tvojo organizacijo!

Stavkokazi.

Mnogo stavk je bilo že izgubljenih ne zato, ker bi dotičnim strokovnim organizacijam zmanjkalo finančnih sredstev, temveč zato, ker je bilo preveč stavkokazov. Pri vsaki manjši ali večji stavki mora računati organizacija s tem, da ji ne padejo v hrbet neorganizirani in neznačajni delavci, ki se dajo podkupiti podjetnikom v delavsko škodo.

Stavka je dvorezno orožje in služi zato strokovnim organizacijam le kot najskrajnejše bojno sredstvo. Čim hujša je gospodarska kriza, čim bolj napreduje tehnika, tem bolj oprezne morajo biti strokovne organizacije. V položaju, kakršen je danes v Jugoslaviji, imajo strokovne organizacije predvsem držati že pridobljene postejanke, mesto da z napadi riskirajo vse.

Če bi bili vsi delavci trajno strokovno organizirani in če bi bile take zveze notranje dobro disciplinirane, bi organizacije dosegle večino vse brez stavke. In če bi izbruhnila stavka, se organizaciji ne bi

bilo treba bati stavkokazov, stavke bi bile kratkotrajnejše in stavkujoči bi dobivali večje podpore.

Stavkokaz je v očeh vsakega zavednega delavca — Judež Iškarijot. Pa kdor premisli gornje vrstice, bo videl, da stavkokaz ni samo oni, ki pade med stavko v hrbet delavstvu, temveč da ni mnogo boljši od stavkokaza oni delavec, ki ni trajno strokovno organiziran. Kajti neorganiziranci, indiferentneži ovirajo utrditev delavske fronte in s tem indirektno podpirajo kapital. Vsak delavec bi moral biti v svojem lastnem interesu najboljši član strokovne organizacije.

Zaupniki, povejte to vsem neorganiziranim, povejte to vsem onim, ki poznajo organizacijo šele tedaj, ko so vrženi na cesto!

S stalnim agitacijsko-izobraževalnim delom iztrebimo iz delavskih vrst stavkokaze, Judeže! Stavkokazov tedaj ne bo več, ko bodo vsi delavci organizirani.

Kako organizacijo potrebuje delavec?

Čemu naj mi bo organizacija, jaz je ne potrebujem. Kar si želim imeti, dobim tudi brez organizacije. Te besede slišimo pogosto med neorganiziranimi delavci. Gorje zaupnikom strokovnih organizacij, katerim se kljub največjim naporom ne posreči pridobiti delavstvu vsega, kar zahteva. Takoj prične delo organizacije o malovaževati in jo podvrže najostrejši kritiki. To delajo neorganizirani samo radi tega, da se prikupijo pri svojih predpostavljanih priganjilcih, dočim čaka na druge, kedaj bodo šli zanj v žerjavico po kostanj. Kaj se je zgodilo nekemu takemu umazancu, ki je hotel živeti na račun drugih, dokazuje naslednji gododek, ki ga je objavila »Dresdener Volkszeitung«.

Stranke so bile pozvane in so vstopile v sodno dvorano. Tožitelj, mlad delavec, ne preveč inteligentnega obraza — je udaril s petami in napravil globok poklon pred sodnikom. Zdelo se mu je, da je napravil na sodnika dovoljen utis in je oblastno zasedel odkazani mu sedež.

Tožba se je glasila: Doplačilo plače po kolektivni pogodbi. Ker je tukaj šlo za kolektivno pogodbo, ki je obvezna samo za strokovno organizirane člane, ga je sodnik vprašal, ali je strokovno organiziran?

»Gospod sodnik, jaz sem državotvoren in ne potrebujem nobene organizacije!« je pogumno in odločno odgovoril tožitelj.

»Potem nimate nikake pravice zahtevati plačo po kolektivni pogodbi, ki je veljavna samo za člane strokovne organizacije!« je pojasnil sodnik.

Tožitelj je z začudenimi očmi pogledal sodnika. Neverjeten se mu je zdel in nezaupen ta odgovor.

Sodnik je vprašal dalje: »Odkod, menite, da izvirajo kolektivne pogodbe?«

»Ne vem! Mislim pa, da mora biti to tako plačano, kakor je to običajno pri železniških tarifih!« se je glasil tožiteljev odgovor.

Sodnik je zmajal pomilovalno z glavo: »To se boste morali šele prepričati! V ostalem je Vaša tožba zavrnjena iz razloga, ker niste član strokovne organizacije.«

Delavec se je obrnil in odšel brez vsakega poklona. Ta sodnik po njegovem mnenju najbrže ni bil državotvoren.

To zgodbo povejte organizirani rudarji vsem neorganiziranim.

(Po »Bergarbeiterzeitung«-i).

Mednarodni pregled.

Poostren boj angleških rudarjev.

Odkar so sklenili angleški rudarji, da odpokličejo od dela še delavce pri varnostnih napravah, se je vidno poostrijo bojno razpoloženje stavkajočih. Izvrševalni odbor rudarske strokovne zveze se je konstituiral kot vojni svet, ki skrbi za to, da ne bo v nobenem revirju stavkokazov. Rudarji so pozvali železničarje in transportne delavce, naj preprečijo vsak dovoz tujega premoga.

Tudi v onih revirjih, kjer je grozila nevarnost, da sklenejo rudarji posebne krajevne pogoje s podjetniki, se je položaj zboljšal. Tudi tam je sprejelo delavstvo parolo: na delo se vrnemo šele tedaj, ko nam bo zasiguran 7urnik pri starih plačah. — Taka bojevnost stavkajočih proti koncu šeste meseca stavke naj bo vzgled in svárilo našim delavcem, da je le v enotni organizaciji in v vztrajnem, solidarnem boju zagotovljen delavstvu uspeh v obrambi pred kapitalom.

Domači pregled.

Razvoj bančnega kapitala v Jugoslaviji.

Sedaj je izšla statistika bank v Jugoslaviji za prešlo 1925. leto. Vsakega strokovno organiziranega delavca mora zanimati, kako se pri nas razvija ta bančni kapital, ki danes vedno bolj diktira industriji in ki tudi vodi odločilno politiko proti delavstvu.

V Ljubljani je bilo 9 bank s kapitalom okroglih 111 milijonov Din; od teh ena s kapitalom 50 milijonov Din, 3 s kapitalom 39.000.000, 1 s 7 milijonov 500.000, 2 z 9.000.000 in 2 s 5 milijoni Din.

V Zagrebu je bilo 26 bank s celokupnim kapitalom 625.400.000 Din.

V Beogradu 62 bank s kapitalom 481.400.000 Din, od teh tri banke s kapitalom 180 milijonov Din.

V Sarajevu je bilo 16 bank s 163 milijoni Din kapitala.

Zagreb zavzema torej prvo mesto in Ljubljana zadnje.

Po pokrajinah je pa na prvem mestu Srbija s 326 milijoni Din kapitala (Beograd ni všteti) in na zadnjem mestu je Slovenija s 4.300.000 Din bančnega kapitala.

Po mestih se smatrajo za male banke one s kapitalom do en milijon Din, srednje z do 10 milijonov Din in velike z nad 10 milijonov Din. Vedno bolj prevladujejo velike banke: V Ljubljani ima ena sama 50 milijonov Din od celotnega kapitala 11 milijonov in v Zagrebu ima od 625.400.000 Dni 7 Bank 513 milijonov Din kapitala. V Beogradu je sorazmerno še največ malih in srednjih bank.

Bruto-dohodki bank so znašali v preteklem letu 1 milijardo 332 milijonov 308.877 Din, čisti dobiček pa 294 milijonov Din, od česar so dobili sami delničarji 184 milijonov Din. Gospodom kapitalistom se torej prav dobro godi tudi v času, ko jadikujejo, da jim prede trda in da morajo ali znižati delavske plače ali pa podaljšati delovni čas.

Ta profitarški pohlep bančnega kapitala more omejiti le železna delavska organizacija.

Deložiranci pred št. petrsko vojašnico.

Nedeljski ilustrirani »Slovenec« je prinesel sliko ljubljanskih stavbnih združenj in deložiranih najemni-

kov. »Slovenec« piše, da se nahajajo deložirani najemniki pred št. petrsko vojašnico. Po fotografiji, ki jo je izdala Strokovna komisija na letakih, pa lahko vsakdo vidi, da ti ubogi deložiranci zmrzujejo — za št. petrskim farovžom. Ali jih g. št. petrski župnik ne bi mogel po nauku o krščanskem usmiljenju spraviti vsaj začasno pod streho velikega št. petrskega farovža? Na to krščanski »Slovenec« nima odgovora.

Vladni komisar in deložiranci.

»Nar. Dnevnik« hvali novega komisarja na ljubljanskem magistratu g. hišnega posestnika Mencingerja, da se v besedah zavzema za šotornike za št. petrskim farovžem. Komisar ima za svoje besede topel slavo-spev »Narod. Dnevnika«, deložiranci pa še vedno zmrzujejo. Mi pa pravimo: Vladni komisar ni bil poklican zato, da proslavlja Ljubljančani njegovo dobro srce, ampak da razpiše že enkrat volitve in da si bomo delavci in uradniki izvolili svoj občinski svet, ki bo rešil stanovanjsko bedo na ta način, da bo zidal delavske in uradniške stanovanjske hiše.

Klerikalna demagogija v Delavski zbornici.

Na zadnji seji upravnega odbora Delavske zbornice dne 19. t. m. so sodrugi Ošlak, Makuc in predsednik Čobal ostro nastopili proti klerikalnem radi njihovega demagoškega pisanja v »Slovencu« in »Pravic« glede Delavske zbornice. Mi smo o tem že v zadnji številki »Delavca« pisali. Potrebno je pa bilo, da naši sodrugi, ki so člani upravnega odbora DZ, povedo krščansko-socialnim članom zbornice, da v njej ne bodo uganjali demagogije. Krščanski socialci so z rdečico v obrazu in ušesih izjavili, da kaj takega ne bodo več počeli. Bomo videli, ako bodo držali svojo obljubo. Ako je ne bodo, jih bo Združena Delavska Strokovna Zveza krepko poučila, kaj je Delavska zbornica in kako se je treba napram njej obnašati.

Naše organizacije.

Iz Strokovne komisije.

2. številka »Zaupnika« je izšla in so jo prejele vse podružnice. »Zaupnika« naj prečita najmanj vsak zaupnik in odbornik organizacije! Vsebinsko je bogata in prirejena za agitacijski mesec, ko morajo biti vsi zaupniki na delu, da število članov najmanj podvoje. To vrše zaupniki najlažje, ako skličejo že v mesecu oktobru članska zborovanja, na katera se povabi tudi neorganizirane delavce raznih obratov in tovarn. Tam, kjer organizacije že obstojajo, je potrebno, da se organizacija ojači s tem, da jo povzdignemo do

stoodstotne organizacije,

v kateri morejo biti torej organizirani vsi delavci in delavke od prvega do zadnjega. Posebno pažnjo naj se polaga na mladoletne delavce ter vaje, ki so potrebni posebne zaščite pred izkoriščanjem podjetij. Organizacija podrobnega dela bo dvignila

avtoriteto zaupnikov

pri podjetjih in delavcih. Kjer se niso izvršile volitve obratnih zaupnikov, je treba te volitve pripraviti po navodilih, ki jih je Strokovna komisija že izdala v posebnih okrožnicah. To je najvažnejše delo, na katerega naj organizacije polagajo prav posebno pažnjo.

Tajništvo

Strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani.

Delavski žepni koledar 1927. Opozarjamo vse delavske organizacije, da je izšel z bogato vsebino Delavski žepni koledar 1927. O vsebinah koledarja bomo poročali v prihodnji številki. V tej številki ugotavljamo samo to, da je izdelava zelo lična in da vsebuje mnogo zanimivega. Poleg poučnih člankov je v koledarju tudi več nazornih slik, ki bodo zadovoljile vsakega delavca in vsako delavko. Cena je ista, kakor lansko leto, ker se stroški niso prav nič zmanjšali. Izvod stane Din 12.—. Naroča se pri Strokovni komisiji v Ljubljani.

Kovinarji.

Izredni občni zbor podružnice SMRJ v Ljubljani. V nedeljo, dne 17. t. m. ob 9. uri se je vršil izredni občni zbor podružnice SMRJ v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora: a) predsednika; b) tajnika; c) blagajnika; d) kontrole. 2. Naloge novega odbora. 3. Volitev odbora. 4. Razno. — Po iznešenih poročilih posameznih funkcionarjev se je razvila stvarna debata, iz katere je bilo razvidno, da je bil dosedanji odbor na pravi poti. Uspehi, ki so bili doseženi v zadnjih šestih mesecih, so bili mogoči le, ker je članstvo sledilo direktivam odbora ter ga v njegovem delu podpiralo. Po končani debati je prejel stari odbor soglasni absolutorij za njegovo delo. Novi odbor si je začrtal še intenzivnejšo pot na polju socialne zakonodaje, v vprašanju zaščite vajencev in zboljšanja delovnih pogojev. — V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Franc Leskošek, predsednik; Nace Mihavec, tajnik; Ivan Mahkovec, blagajnik; Rajko Škapin, Franc Seime in Nežika Cvetko, odborniki; Martin Erjavec in Matija Plešnar, člana kontrole. — S pozivom na vztrajno delo za razširjenje kovinarskih vrst in za borbo proti kapitalu je novizvoljeni predsednik zaključil lepo speli občni zbor.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Konferenca steklarjev.

Dne 3. oktobra se je vršila konferenca steklarskih delavcev v Hrastniku. Konferenca je bila sklicana od podzveze steklarskih delavcev, ki je sestavni del Splošne delavske zveze Jugoslavije.

Brezdvomno je, da je bil uspeh te konference že v tem, da so bili zastopani delavci vseh steklarn v državi. Zastopana ni bila le tovarna v Daruvaru, vendar le radi tega, ker tovarna že dve leti ne obratuje vsled krize. Njeno blago je bilo slabo, a proizvajalni stroški tako veliki, da tovarna ni vzdržala konkurence češkega stekla, ki se sedaj izdeluje v Zaječaru. Zastopani so bili delavci tovarn: Zaječar, Paračin, Hrastnik, Zagorje in Straža. Poleg delavcev teh tovarn so bili zastopani tudi steklorazci, ki imajo v Beogradu v naši zvezi posebno sekcijo. Navzoči so bili tudi delegati zvezine uprave v Zagrebu ter delegati Delavske zbornice iz Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Na konferenci so bili navzoči sledeči sodrugi: Vilim Haramina, Vjekoslav Bratkovič, Josip Beker, Filip Uratnik, Josip Strašek, Ivan Grundl, Stjepan Steller, Franc Hočevar, Franc Schabach, Franc Brnjac, Josip Grum, Anton Obermayer, Ivan Kolman, Vendelin Bauer, Mirko Weinberger, Alojz Köllner, Ivan Ojsterček in Josip Miško.

Točno ob 10. uri je otvoril predsednik sodr. Haramina konferenco. Pevski zbor »Svoboda« je zapel pesem »Da ste zdravi«. S. Haramina je naglašal važnost te konference, ki je prva steklarska konferenca po vojni; naznanil je dnevni red konference. Konferenco so pozdravili v imenu Delavske zbornice za Slovenijo s. Filip Uratnik, v imenu rudarjev s. Ant. Werden.

Dnevni red konference se je glasil: 1. Poročilo o delu podzveze. 2. Položaj delavcev v steklarski industriji. 3. Akcija za izenačenje plač. 4. Starostno zavarovanje. 5. Razno.

K prvi točki je poročal s. Vjekoslav Bratkovič; k diskusiji so se oglasili ss. Haramina, Köllner, Bauer, Ojsterček, Schabach, Hočevar, Weinberger, Brnjac, Grundl in Beker.

Pri drugi točki dnevnega reda je poročal s. Hočevar. Predočil je položaj steklarskih delavcev. V diskusiji so se udeleževali skoro vsi delegati. Pri tretji točki je referiral s. Beker; njegov referat vsebuje delovni program podzveze za daljšo dobo. O starostnem zavarovanju je poročal s. Weinberger; v referatu je posebno naglašal potrebo socialnega zavarovanja v steklarski stroki, ker steklarski delavci vršijo težko in nevarno delo. Proti njegovemu načrtu so govorili nekateri delegati. S. Uratnik je pojasnil načrt, na katerem dela Delavska zbornica. Starostno zavarovanje se mora propagirati po vseh onih tovarnah, kjer je nad 100 delavcev. V tem vprašanju je bil sprejet predlog, da načrt s. Weinbergerja proučita podzveza in Del. zbornica. O tem vprašanju se je razvila živahna diskusija, iz katere smo posneli globoko sočustvovanje, da se to vprašanje vendar enkrat izvede v življenje. Za podlago je sprejela konferenca zvezino resolucijo, ki je bila sprejeta na letošnjem kongresu zveze.

Konferenca je uspela v vsakem pogledu ter se je zbralo mnogo gradiva o položaju steklarskih delavcev. Na osnovi tega materiala se bo izdelal načrt, po katerem se mora sistematično delati in doseči čim več uspehov v korist organiziranih steklarjev. Konferenco je zaključil sodrug Haramina.

Ob 7. uri zvečer se je vršil dobro obiskan shod steklarskih ter kemičnih delavcev v Delavskem domu. Na shodu so govorili ss. Haramina, Uratnik, Beker in Werden; predsedoval je s. Weinberger iz Zagorja.

Na čast delegatom je priredila podružnica »Svoboda« veselico s koncertom, ki je v vsakem pogledu dobro uspela.

Rudarji.

Vprašanje izseljevanja rudarjev v Srbijo.

V zadnjem času se vedno bolj pojavlja vprašanje izselitve rudarjev iz Slovenije v Srbijo. Tako so se začeli obračati razni lastniki rudnikov v Srbiji na tukajšnje Borze dela, na

posameznike in celo na Zvezo rudarjev Jugoslavije v Zagorju. Tako je pred kratkim brzojavil neki Batys iz Srbije rudarju Strbanu iz Drobne-ga dola, naj mu nemudoma preskrbi 150 rudarjev. Temeljna plača znaša Din 45.—, akordna pa od 50—90 Din dnevno; vse drugo je preskrbljeno. Dotični rudar se je obrnil na vodstvo ZRJ v Zagorju za nasvet. ZRJ mu je odgovorila, da so plače rudarjev v Srbiji iste kot pri nas, da pa so n. pr. stanovanjske in življenske razmere tam še mnogo slabše kot pri nas. O kakšni socialni zaščiti delavstva ne moremo nič govoriti. Isto tako ne o dobrih higijenskih razmerah. Kljub temu so poslali v dotični rudnik enega rudarja, da se dejansko prepriča o tamošnjih razmerah. Na mesto je došel 5. oktobra t. l. ter se 13. oktobra že vrnil s poročilom, da je to, kar je povedala ZRJ resnica.

Ni to edini slučaj. Tako je Delavska zbornica poslala meseca avgusta s. Krušiča v Srbijo v rudnik »Nova Nada«, da se prepriča o tamošnjih delovnih pogojih; znano je, da je bilo njegovo poročilo negativno. Zastopnik ZRJ v Beogradu je sam razpravjal z zastopnikom rudarske organizacije v Srbiji in izjavil, da razmere za naše rudarje v Srbiji niso povoljne. Na eni strani radi pomanjkanja stanovanj, na drugi pa radi tega, ker dotični podjetniki delajo po večini s sezonskimi rudarji, med katerimi za stalnega rudarja ni mesta.

Iz teh razlogov je smatralo vodstvo ZRJ za potrebno, da na podlagi konkretnih dokazov opozori rudarje v Sloveniji, ki bi se želeli izseliti v Srbijo, da v sedanjem času, dokler se razmere v Srbiji ne uredijo, ne priporoča izseljevanje v Srbijo.

Vodstvo Zveze Rudarjev Jugoslavije v Zagorju.

Živilski delavci.

Po statistiki za leto 1926 je razvidno, da je priključenih iz raznih držav v Internacionalno živilskih delavcev v Zürichu 501.829 članov. Posamezne stroke predstavljajo sledeče število članov: Pekji 132.165, konditorji 30.680, biskvitni delavci 5465, pivovarji 86.519, delavci žganjarn 21.823, delavci čokoladnih tovarn 34.882, delavci marmeladnih tovarn 792, mesarji 52.567, mlekarji 7372, mlinarji 111.931, delavci konzervnih tovarn 6915, kletarski delavci 9071, delavci sladkornih tovarn 1647 članov. Pripominjamo, da je od 501.829 članov včlanjenih v Internacionalni 228.282 članov včlanjenih iz Sovjetske Rusije.

Nad vse bedna je statistika Jugoslavije, ki ne predstavlja niti 400 članov, kljub temu, da je v naši državi najmanj 30.000—50.000 živilskih delavcev. Večina teh 400 članov je iz Slovenije, ki je letos v sestavi Internacionalne že 24. leto.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Ljubljana. Shod Strokovne komisije za stanovanjsko zaščito najemnikov je pokazal, da strokovno gibanje v Ljubljani napreduje, da z naraščanjem članstva v *Kovinarski in železničarski podružnici* narašča tudi udeležba na naših javnih shodih. Protestni shod v Mestnem domu 10. t. m. ni bil razveseljiv samo zato, ker je bila to pot dvorana premajhna, da bi sprejela vose vse zborovalce in zborovalke, temveč tudi zato, ker na tem shodu ni bilo nobenih prepričevalcev, temveč je prevladoval enoten bojevni duh proti vladi, ki hoče ukiniti stanovanjsko zaščito. Delavci, žene in uradniki so živo sledili izvajanjem sodr. Sedeja, ki je bičal vlado, gerentski svet in druge faktorje, ki ne marajo rešiti stanovanjske mizerije. Tudi govor s. Vencaja od društva stanovanjskih najemnikov je bil na svojem mestu. Govor s. Ajdiškove je globoko učinkoval zlasti na prisotne ženske; žal, da ni bilo več žensk na tem shodu. Zborovalce je razveselilo sporočilo Bečuša, da se državni namesčenci priključujejo akciji. V marsikaterem je vzklikala nada, da se bodo državni uradniki le enkrat spametovali, da bodo nehali pošiljati v Beograd udanostne brzojavke ter da bodo pokazali vladajoči gospodi — pest. Od »dekalistov« je govoril Peterkovič — brez zmerjanja, dostojno. Če bi se njegovi tovariši vedno tako obnašali, bi lahko nekaj pripomogli k utrditvi delavskega strokovnega gibanja. Končno je povdaril sodr. Štukelj, da morajo biti najemniki pripravljene na ostrejši boj, ako bo vlada pljunila na sedanje zalteve. S pozivom, da pokažemo drugi dan Čehom tabornike —

deložirane najemnike, da pokažemo »kulturnim bratom« barbarsko delo jugoslovanske gospode, se je zaključil shod.

Shod je bil torej dober. Toda eno moramo pripomniti. Naši shodi, zlasti protestni, morajo biti krajši: en referent Strokovne komisije, resolucija in potem pa na ulico demonstrirati! To je protest. Na protestnem strokovnem shodu ni treba, da bi se predstavljale delavstvu razne skupine. Tu se mora pokazati enotna bojevna proletarska volja, vtelešena v enotnih strokovnih organizacijah. Take shode je pa seveda treba organizirati. To pa je v Ljubljani težko, ko se mnogo ljudi rajši peča z zabavljanjem ali s kavarniško politiko, kakor pa s pozitivnim delom v organizaciji. Toda s tem bo treba nehati. Če kdo n. pr. želi, da poslušajo Zorgo, naj temu svetuje, da njegova skupina skliče shod in nihče ga ne bo motil v govoru. Toda na protestnem shodu naj govori le en referent in ta naj obrazloži vse. Kajti, kjer je preveč govorjenja, izzveni ves protest v diskusijo. Za diskusijo so članski sestanki, protestni shodi so pa za demonstracijo delavstva proti buržuaziji.

Z nedeljskim shodom smo bili torej vsi zadovoljni. Krajevni medstrokovni odbor naj pa sedaj po tovarnah započne tako organizatorično delo, da bomo z bodočim protestom uplašili in si ustvarili potreben respekt tudi — pred ljubljansko gospodo. Gospoda bo imela strah pred nami, ko bo videla *proletarsko maso na ulici*.

Udeležencev shoda.

Zagorje. (Kaj pa to?) Pred kratkim smo še čuli o velikih krizi v oddaji premo-ga pri Trboveljski premost. Sedaj pa je nastal čez noč preobrat in delavstvo se v nekaterih obratih sili k 10—16urnemu delu. Dva delavca sta že postala žrtvi, ker sta se zoperstavila nadurnemu delu (slučaj: separacija Trbovlje!). V rovih se tira in gonu rudarje za storitvijo, kakor lovske pse na divjačino. In še vedno premalo premo-ga in premalo vagonov; vse vprek se vpije: premo-ga, premo-ga, kakor bi šlo za stavo. Ker pa rudarji kljub svoji nezavednosti, ki je včasih delala čudeže, sedaj ne morejo več, je bila TPD prisiljena, da je sprejela reducirane rudarje na delo, v kolikor se niso izselili v Francijo. — Nimamo ničesar proti temu, če se ljudi zaposli; celo pozdravljamo to zboljšanje stanja rudarske industrije, ker je s tem dana vsaj možnost, da se tisoči delavcev in njihovih vsaj skromno preživijo. Toda nekaj je, s čemer se ne moremo strinjati. Strinjati se ne moremo namreč z načinom, kako se sprejema rudarje na delo. Pri eni izmed zadnjih razprav je sam ravnatelj g. Škubic izjavil, da se bo v slučaju izboljšanja konjunktura v prvi vrsti sprejelo na delo odpuščene rudarje in se pri tem oziralo tudi na njih gospodarski položaj. To zagotovilo pa se ni izpolnilo, ker se izvoljenecem pošiljajo vabila kar na dom; dočim se družbi ljubim ljudem pošiljajo vabila, prosijo za službo potrebni rudarji za delo pred pisarno. Za nje ima družba vedno odgovor: Dela ni! In po večini so to sami nemaniči. Zdi se nam, da ima v Zagorju pri tem vmes svoje roke neka meščanska stranka. Mi gospode pazno zasledujemo in bomo pri prvi priliki zaropotali. Zahtevamo najprej zaposlitev gospodarsko slabših, šele potem gospodarsko boljše situiranih. Kruh in trpljenje naj se deli pravično!

Ruše. Dne 9. oktobra se je vršil v Rušah dobro obiskan protestni shod kemičnih delavcev. Na dnevnem redu je bila ukinitvev stanovanjske zaščite in protest proti gaženju socialne zakonodaje sploh. Poročevalec iz Ljubljane je poročal o težkočah, ki jih imajo stanovanjski najemniki vsako leto in o korakih, ki jih je napravila Strokovna komisija skupno z Društvom stanovanjskih najemnikov doslej v tem pogledu. Brezbriznost vlade in drugi merodajni faktorji bodo nosili vso odgovornost za vse posledice. Ri bi nastale, ako se bo ročno in duševno delavstvo popolnoma izropalo vseh pravic. S. Sternad opisuje skandalozne stanovanjske razmere delavstva, ki vladajo v Rušah. Zaključil je z besedami: Trpimo in prenašamo vse dobrote kapitalističnega sveta s čudovito potrpežljivostjo; vse nas zatira in preganja. Kdaj bo konec tej potrpežljivosti? — S. Moravčnik je izjavil: Tudi sami smo si nekoliko krivi gorja, ki ga preživljamo. Ko nam je ravnateljstvo tovarne podražilo stanovanja od 20 na 140 Din, nismo protestirali; nekateri klečepalci so še celo prav hinavsko hodili okrog nas in nas prav radikalno navduševali za boj, dočim so sami hodili k ravnatelju krviti hrbtenice. Bič, ki nas tepe, čestokrat pomagamo plesti tudi sami. — S. Magdič je izjavil, da je tako tudi v vprašanju brezposelnosti. »Se le sedaj vidim vso mizerijo teh nesrečnih delavcev, ko se nahajam na Borzi dela. Nagi, bosni in lačni prihajajo in prosijo za delo. Celotno, kar

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

delavstvo za te najbednejše zbere samo, se mu ne more dati, ker ima vlada denar za vse drugo, samo za brezposelne delavce ne. — V tem položaju je za delavstvo ena sama rešitev: Solidarnost delavstva mora biti tako močna, kakor je med kapitalisti! Tedaj bo tudi dovolj dela in dovolj kruha! — K besedi sta se oglašila še ss. Ogužek in Halinič. S. Magdič je prečital resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta, narkar je bil shod zaključen.

Kočevje. Že odkar smo vpokojenci stopili v pokoj, se obračamo s prošnjami na vse merodajne činitele, da se naše neznošno stanje zboljša. Vse prošnje pa doslej niso pomagale. Rudar, ki dela v rovu, napravlja ogromne profite, a obenem izérpa kmalu svoje fizične moči. Ko mora radi onemoglosti iti v pokoj, prejme za svoje dolgoletno vestno delo malenkostno pokojnino, s katero ne more niti živeti niti umreti. Prihaja zima. Kako naj si pomagamo, raztrgani in lačni vpokojenci? Ali naj poginemo res od gladi? Pozivamo našo Delavsko zbornico, da se za naše razmere nekoliko zanima in po svoji moči omili naše bedno stanje, da ne poginemo sredi zime od mraza. Vsem rudarjem pa kličevo: Vsi v strokovno organizacijo! — Vpokojenci.

Kočevje. Malo dopisujemo iz Kočevja, ker se marsikdo boji dopisovati o razmerah v »modernem« kočevskem rudniku. Pri nas pazniki, ali še lepše povedano priganjači, izkoriščajo rudarske delavce v pravem pomenu besede. Zlasti prednjači v tem pogledu g. H., ki proklanja, kriči in pljuje našega »Delavca«; sedaj je g. H. na dopustu in smo se močno oddahnili, ko je odšel. — Druga »šiba božja« je TPD sama. Dočim smo delali vse poletje le 4 dni v tednu, od 4. do 14. septembra t. l. radi spora med vlado in TPD sploh nismo delali. Sedaj je začelo deževati, voda je narasla in smo na dnevnemu kopu vsled tega od 28. septembra do 4. oktobra zopet počivali. Ako bi gospoda pri TPD hotela temu odpomoči, bi to prav lahko storila. Toda ta gospoda dobro ve, da bo tem lažje delavstvu prazniti žepo z redukcijo plač in podaljšanjem delovnega časa, čim bolj bo delavstvo lačno. Ali TPD ve, da so se posamezni zadolžili za 5000, da 10.000 dinarjev? Ali TPD ve, da se delavstvo s sedanjim zaslužkom ne more preživljati in da poleg tega še ta zaslužek ni stalen, ako se dela le nekaj dni v tednu, ostale dni pa se z obratovanjem počiva? Ali ve TPD, kako visoki so poleg tega odtelgaji za davek, za bolniško zavarovanje itd.? Rudarjem pa moramo zaklicati samo to-le: Vsi rudarji v organizacijo, ker le ona nam more priboriti boljše razmere, le ona more braniti rudarske interese. — Eden za več drugih.

Zakaj sem strokovno organiziran?

Ker imam pogum, da se borim skupno z ostalimi delavci za pravice, ki mi pripadajo!

Ker hočem, da ima vsak mož, vsaka žena, vsak otrok toliko dohodkov, toliko dobre hrane, toliko obleke in toliko časa, da svojo hrano použije!

Ker se borim proti nesnagi in nezavednosti, da zdravje in zavednost.

Ker imam več spoštovanja do značajnega delavca v raztrgani obleki, kakor do izobraženega bedaka, ki razpolaga z bančnimi računi! Ker se strokovno organizirani delavec za-

veda, da bo z vloženimi članskimi prispevki storjenega nekaj v njegovem interesu!

Ker se raje borim proti čredi mojih nasprotnikov, kakor da zapustim svojega brata pri delu!

Ker stremim po večjem koščku kruha, boljšem življenju in za čim manjšim izkoriščanjem!

Ker lahko spremenim z delavstvom vsega sveta svet laži, prevare, krivic in nasilja v svet lepote, sreče in pravice! Svet, zgrajen na temeljih pravice in resnice je moj cilj!

Objave.

Delavska prosveta.

Kam pa zvečer?

Zvečer človek čisto ne ve, kam bi se dal. Odkar je Delavska zbornica ustanovila delavsko knjižnico in čitalnico, je to vprašanje rešeno. Čitalnica je lepo urejena in so v njej vsi razni domači in svetovni časopisi na razpolago. V knjižnici je na razpolago čez 400 knjig. Čitalnica in knjižnica je odprta vsak delavnik od 10.—12. ure dopoldne in od pol 6. do 9. ure zvečer. Vsak delavec in delavka pojdi v čitalnico Delavske zbornice, Gradišče 2. Ljubljana.

Dramatična šola, knjigovodski in nemški tečaj.

V ponedeljek, 11. t. m. se je otvorila v Mestnem domu v Ljubljani dramatična šola, ustanovljena po Delavski zbornici in pod vodstvom prof. Šesta, režiserja ljubljanskega dramskega gledališča. Za šolo se je prijavi-lo 140 udeležencev.

Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice še vedno prejema prijave za knjigovodski tečaj. Prijavitelj se je treba v Gradišču 2 pri s. Stuklju.

Isto tam naj se prijavi vsi, ki želijo obiskovati tečaj za nemščino (začetniki). Oba tečaja se bosta pričela prve dni novembra na srednji tehnični šoli. Točen dan in ura pričetka obeh tečajev bo objavljen v vseh ljubljanskih dnevnikih. Pet dni je še časa za prijave. Požurite se vsi, ki se doslej še niste prijavi-li.

Skioptična predavanja.

Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice si je nabavil iz Pariza štiri moderne skioptične aparate. Eden bo za Ljubljano, trije so namenjeni, da potujejo po pokrajini. Ko bo odsek prejel še slike, bo napravil razpored za celo vrsto najzanimivejših skioptičnih predavanj po Sloveniji.

Strokovna in politična šola.

Vsi, ki žele obiskovati ta dva tečaja, naj se brez odlašanja prijavijo na Strokovni komisiji. Zakasnelih prijav se ne bo upoštevalo.

Svoji k svojim!

Sposoben
Kovinoliivar
(ne železoliivar), ki je bil zaposlen že v tovarnah za armature, **dobi takoj delo.** Ponudbe s podatki o dosedanjem zaposlenju je nasloviti na **tvrdko Henrik Stolz** Kula v Vojvodini.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

izvršuje vse bančne in finančne posle. Sprejema hranilne vloge ter jih najbolje obrestuje. Prodaja srečke državne razredne loterije.